

Az előzőkből következik jelenlegi feladatunk: a jövő munkájának felvázolása. Jövő feladataink kitűzésekor kiinduló alap csak a végtermék szemlélet, tehát a komplex fagazdaság szemlélet lehet. A feladatok ebből adódóan szerteágazók, az egyes részek fontossága viszont különböző. Mivel a rendelkezésre álló anyagi és szellemi erőforrások lehatároltak, szükséges, hogy erőnket gazdaságosan hasznosítsuk. Mai konferenciánk egyik célja, hogy a felső vezetés, a kutatás, az oktatás és a gyakorlat képviselői felvázolják mai helyzetünket és irányt mutassanak problémáink megoldásához.

A fagazdaság fejlesztési koncepciója alapként rendelkezésre áll. E koncepció alátámasztására szolgáló feldolgozó, kutató munka folyamatban van. A különböző távú tervezés közgazdasági alapjainak és metodikájának kidolgozása befejezéshez közeledik. Felmértük a néhány éves múlttal rendelkező fagazdaság ágazati kapcsolatait. Ez felhívta a figyelmet arra, hogy eddigi szemléletünkben és tématerveinkben erdészetcentrikus szemlélet uralkodik, ami nem kis veszélyt rejt magában, mert a népgazdaságban való helyzetünket irreálisan becsüljük és ezért helytelen az arányérzetünk. Elsőrendű ágazati érdek a népgazdaságban való reális helyünk felmérése, ehhez kapcsolódik a tényleges összefüggéseknek az ágazati kapcsolatok segítségével való kimunkálása. Összehangolt, a gyakorlatra épülő kutató munkát igényel a vállalati tevékenység közgazdasági szabályozása is. Nem kis probléma a megfelelő jövedelmezőség elérése érdekében a fatermesztés hatékonysága fokozásának vizsgálata. Alapos munkát igényel a modern költségszámítási módszerek kidolgozása, az álló- és forgóeszköz gazdálkodás alapjainak kialakítása, erdeink élőfaállományának természetes egységekben és minőségben, valamint értékben való felmérése. A teljes vertikum korszerű információrendszerének kidolgozása szintén sürgős feladat. Párt- és kormányhatározat a termelékenység fokozása érdekében tűzte ki célul az üzem- és munkaszervezési kérdésekkel való foglalkozást. Ez a munka is megindult.

Az elméleti és gyakorlati feladatok kijelölése, azok végrehajtásának megszervezése és az összhang megteremtése nagy munka. Ennek a fontos, egymáshoz szorosan kapcsolódó kérdéscsoportnak megvitatását kívánja szolgáltni az OEE Gazdaságtani Szakosztálya e konferencia megrendezésével.

Dr. Madas András

A HOSSZÚTÁVÚ TERVEZÉS KÖZGAZDASÁGI ALAPJAI

A KGST államok egyeztetett programja szerint valamennyi KGST állam elkészíti 1971—1990. időszakra vonatkozó hosszútávú — 20 éves — tervét.

A népgazdaság hosszútávú tervezési munkái keretében eddig elkészült a fagazdaság távlati fejlesztési koncepciójának tervezete. Ez a munka népgazdasági szinten tárja fel az egész fagazdaság fejlődési tendenciáit, kapcsolatait a népgazdaság különféle ágazataihoz, helyzetét nemzetközi kapcsolatainkban. Azonban számos fontos kérdés nem ítélt meg tárgyilagosan és helyesen az üzemi távlati tervek nélkül. Ezért szükségessé vált az egész fagazdaságban a vállalatok távlati fejlesztési elgondolásainak megismerése.

Az 1990-ig terjedő üzemi távlati tervek készítésekor az egész fagazdaság előtt álló távlati feladatokból kellett kiindulni. A fagazdaság előtt álló legfontosabb távlati feladat *az erdők funkcióinak olyan harmonikus érvényesítése, amely biztosítja azok optimális hasznosítását az ország gazdasági fejlődése és az egész társadalom érdekében.*

Az erdőállomány fejlesztése

A fagazdaság távlati tervezésére kiadott részletes munkaprogram szerint az erdőállományfejlesztés távlati tervezéséhez az erdők funkciójának meghatározására és az erdőtelepítésekre vonatkozó, szektorokra és megyékre kidolgozott munkarészek elkészültek. Ennek keretében megállapításra került a jelenlegi és a tervezési időszakonként ténylegesen várható igényeknek megfelelően a meglévő erdőállományok elsődleges rendeltetése. A faállomány fejlesztésének távlati tervezését eddig az állami erdőrendezőségek végezték, az erdőgazdaságok, állami gazdaságok, termelőszövetkezetek és egyéb gazdálkodók, továbbá a tanácsi szakigazgatási szervek, társadalmi szervek bevonásával, koordinálásával.

Az elkészült munkarészek feldolgozása, értékelése folyamatban van, majd az érdekelt országos hatáskörű szervekkel történt egyeztetés után véglegesíteni lehet az erdőállomány fejlesztésének országos koncepcióját. A beérkezett munkarészek előzetes számait a táblázat mutatja.

Összes erdőterület elsődleges rendeltetés szerinti változása

Az elsődleges rendeltetés megnevezése	Az erdőterület elsődleges rendeltetése					
	1960-ban		jelenleg		1990-ben	
	ezer ha	%	ezer ha	%	ezer ha	%
Termelési	1227	93,9	1365	89,5	1345	72,9
Környezetvédelmi	73	5,6	128	8,4	284	15,4
Szociális-üdülési	6	0,5	32	2,1	216	11,7
Összesen:	1306	100,0	1525	100,0	1845	100,0

Az üzemi tervezés adatai szerint az összes erdőterület a tervezési időszakban 320 ezer ha-ral növekszik, míg ennél nagyobb távlatban — a racionális földhasználat előzetes adatainak megfelelően — a növekedés 850 ezer ha. Kiemelkedően a legnagyobb telepítési feladat (több mint az összes telepítés egyharmada) Bács-Kiskun megyében jelentkezik, majd Szabolcs, Pest, Borsod a sorrend. A távlati tervezés ütemezése során a zöldövezeti telepítéseket helyeztük előtérbe. Azt kívánjuk elérni, hogy a városok közvetlen környékén a szükséges igényeket már az V. ötéves terv során kielégítsük. Az erdőtelepítés — a látszat ellenére — nem 30—120 év múlva megtérülő beruházás. Az újonnan létesített faállomány telepítése pillanatától kezdve évről évre növeli az ország élőfakészletét, évi növedékét. Az utóbbi évek nagyarányú erdőtelepítése tette részben lehetővé a jelentős mértékű fakitermelési növekedést. Ugyanakkor — egyelőre pénzben még ki nem fejezhető mértékben — a telepítés megtörténte után azonnal, egyre növekvő mértékben látja el környezetvédelmi és szociális-üdülési szerepét.

Az erdőállomány fejlesztésének fontos tényezője a termőhely fatermőképességének lényegesen jobb kihasználása. A fafajok arányának kedvező változása jórészt az erdőtelepítések révén, de jelentős mértékben a csekélyebb hozamú cser- és akácállományok fokozódó ütemű felváltásával valósul meg. Ez a tendencia továbbra is elengedhetetlen feltétele a bővített újratermelésnek. A fenyőfélék — az ipar hagyományos nyersanyagai — korábban erdőterületünknek csak 6%-át foglalták el, jelenleg már 10%-át, míg a távlatban — az üzemi elgondolások szerint — 20—25%-os arányt képviselnek. Az iparilag ugyancsak

jól hasznosítható nyár a 2—3%-ról 7%-ra emelkedett és távlatokban ugyancsak 20—25%-os arányt ér el. A többi fafajok területe — bár arányukban némi csökkenés mutatkozik — általában változatlan vagy gyengén növekvő. Ennek a magas fenyő és nyár arálynak a realitását azonban még alaposan meg kell vizsgálni, különösen ezen állományok területállósága szempontjából. Erre a kérdésre a közeljövőben a fenyő célprogramnak kell választ adnia.

A fatermőképességnél alacsonyabb hozamú faállományok átalakítása komoly közgazdasági problémákat vet fel. A kitermelhető fatömeg növekedése elsősorban a még mindig felhalmozódott gyenge minőségű és nem kelendő fafajú állományokban jelentkezik, melyek átalakítási költségeit a faanyag árbevétele nem fedezi. Felméréseink szerint ez évente 110 millió Ft veszteséget okozott, amelyet a gazdaságos erdők jövedelméből kellett fedezni. A gazdaságtalan erdők kitermelésének elhagyása sem megoldás, mert megtörné az élőfa-készlet bővített újratermelésének ütemét, stagnálásra kényszerítené a fahozamot, másrészt a túltartott állományok környezetvédelmi és szociális-üdülési értéküket is vesztenék és végül eltávolításuk olyan többletráfordítást okozna, amelyet a fa értéke még részben sem ellentételezne. Indokolt lehet tehát a gazdaságtalan erdők átalakítását — mint az erdőtelepítést, a környezetvédelemmel, szociális, üdülési funkciókkal összefüggő feladatokat — társadalmi szolgáltatásnak és a tevékenységből származó veszteségek kiegyenlítését központi állami feladatnak tekinteni.

Az erdőállomány-fejlesztés körében került megtervezésre az *állománynevelési irányelv* is. A folyamatos pozitív szelekció, az erdőnevelési tevékenység az utóbbi időben jóval hatékonyabb a korábbinál. Az e téren elért kutatási eredmények alapján ritkábban és nagyobb fatömeget vágnak ki az állományból egy-egy nevelővágás során. A kedvező üzemi tapasztalatok megerősítik az elv helyességét és a további feladatokat ennek figyelembevételével tervezni megvalósítani.

Belföldi faanyagforrások

A távlati tervezés egyik célja, hogy feltárjuk a közellátási és faipari igények minél nagyobb mérvű kielégítésének lehetőségét hazai nyersanyaggal, annak tudatában, hogy ennek maradéktalan megoldása távlatilag sem lehetséges. A növelés lehetősége a *kitermelhető fatömeg mennyiségi és minőségi növekedése, a hulladékanyag széles körű felhasználása*.

Az elmúlt 25 év erdőtelepítései, a további erdőtelepítések, a termőhelyek potenciális kihasználása lehetővé teszi a fakitermelés lényeges növelését. A részletes felmérés — különös tekintettel a nyár és fenyő hozamokra — folyamatban van, de a prognózisok szerint már most megállapítható, hogy 2000-re a fakitermelés megközelíti a 9 millió m³-t, aminek 54,6%-a véghasználati fakitermelésből adódik majd. A kitermelhető összes fatömegnek 21%-át a tölgyek, 20%-át a cser és akác, 15%-át a nyárok, fűzek, 12%-át a fenyők adják, míg a többit az egyéb lombos fafajok. Az előhasználatok aránya különösen nagy lesz a fenyőkben, nyárban. Az ipari kihatatal növelésére az alacsonyabb értékű és vékony választék feldolgozásának fejlesztése ad csak lehetőséget.

Az utóbbi években a fakitermelés és -feldolgozás volumenével egyre nő a hulladék. Ugrásszerűen emelkedett a kitermelt, de feldolgozatlan vastag és vékony tűzifa minőségű anyag (1972-ben 470 ezer m³). A tűzifa-fogyasztás várható csökkenése, a tűzifa-választék gazdaságtalan feldolgozása tovább növeli a rendkívüli apadék és ipari hulladék mennyiségét (becsült adat 1975-re kb. 1,2—1,5 millió m³). A műszaki-gazdasági szempontok együttes vizsgálata

mellett az V. ötéves terv során az alábbi főbb területeken reális az előrehaladás nagy mennyiségű hulladék hasznosításával:

- a kéreghulladéknak a komposztálása,
- a vékony erdei faanyagoknak és a darabos ipari hulladéknak (főleg fenyő és lágylombos) cellulóz-, forgácslap-, farostlemezipari célra való felhasználása,
- az egyéb darabos hulladéknak (kemény lombos) és a fűrészpornak hőenergia-termelésre való hasznosítása szárítóokban, valamint kazánokban.

Faanyaghasznosítás

A hasznosítási lehetőségeket illetően főleg a hazai építőipar dinamikus termelésnövekedése folytán a fa és agglomerált lap felhasználásának további növekedésével kell számolnunk. Az ÉVM igénye az V. ötéves tervben fűrészáruban 38⁰/₀-os, lemezlapokban több mint 100⁰/₀-os, fa alapú padlóburkolatban 46⁰/₀-os növekedést irányoz elő, melyek gömbfa egyenértéke 1 556 000 m³ (+53⁰/₀). A mezőgazdasági építészetben a könnyű szerkezetek és nagy készlet-ségi fokú könnyűfal-elemek a fejlődés tendenciái. 1980-ra várható igény fa alapú falszerkezetekre 415 000 m². A fa csomagolóeszköz várható igénye mintegy 15⁰/₀-kal növekszik.

A bútortermelés volumene 1985-ig 160⁰/₀-kal emelkedik. A volumen-növekedéssel párhuzamosan a bútorgyártás is változáson megy keresztül, amelynek főbb jellemzői

- a felhasznált fatermékek strukturális változása,
- az alapgyártó ipartól átvett faipari termékek készlet-ségi fokának emelkedése.

Mindkét változás a kooperáció kiszélesítését vonja maga után.

A bútortermelés és az elsődleges faipar kooperációjának végső célja, hogy a bútortermelési folyamatok iparrá alakuljon át, ahol a különböző kooperációkban beszerzett bútoralkatrészekből, méretre szabott, felülkezelte lemezekből, lapokból összeállítják a bútort. Jelenleg az elsődleges faipar a bútortermeléshez szállított fűrészáruban kifejezett mennyiségnek csak 6,3⁰/₀-át (1020 m³) szállította 80 százalékos készlet-ségi fokban, a többit fűrészáruban (15 180 m³). 1980-ban a bútortermelés az alábbi mennyiségű félkész és kész alkatrészeket igényli az elsődleges faipartól: fenyő alkatrész 27 ezer m³, lombos alkatrész 173 ezer m³, méretre szabott agglomerált lap 77 ezer m³. Az adatokból következik, hogy a faipar rekonstrukciója során a magas készlet-ségi fokú alkatrészgyártás kialakítására kell törekedni. A rekonstruálandó fűrészüzemek és a rekonstruált bútortermelés közötti szorosabb kooperáció kifejlesztésének azonban jelenleg komoly akadályai vannak. A bútortermelés egyrészt áttért, illetve áttérőben van az eddigieknél korszerűbb technikára, ami azt is jelenti, hogy jobb minőségű alapanyagot és félkészterméket igényel, de másrészt a lakosság is egyre nagyobb igényekkel lép fel a minőség iránt. Ezt a fűrészipar csak korszerűbb gépek beállításával, a szárító-kapacitás megteremtésével tudja kielégíteni. Ezek a rekonstrukciók költségesek és az ennek révén előállított jobb minőségű termékeknek a magasabb költsége a magasabb árban meg kell hogy térüljön. A bútortermelés azonban egyelőre a jobb minőséget azonos áron kéri, hivatkozva az árak stabilizálására irányuló kormányzati intézkedésekre.

Ugyanakkor az exportban megtérülnek a jobb minőség eléréséhez szükséges magasabb költségek, így vállalatunk jelenleg e rekonstrukciók tervezése során elsősorban a tőkés export fokozásában érdekeltek. Ezt az érdeklőséget nem szándékozunk csökkenteni, mert:

- elősegíti a tőkés piaci konjunktúra kihasználását a népgazdaság érdekében,
- elősegíti a fűrészüzemek gyorsabb modernizálását,
- elősegíti faanyagkészletünk gyorsabb ütemű hasznosítását még olyan fafajokban is — korlátozott mértékben — mint a cser.

Emellett meg kell keresnünk azonban a fűrészipari és bútóipari szabályozórendszer olyan módosítását, ami érdekeltté teszi a fűrészüzemeket abban, hogy a bútóipart ellássák a szükséges minőségű alapanyagokkal és félkésztermekkel.

Az elsődleges faipar termékfelhasználásában a fenyőfűrészáru-felhasználás kiemelkedő szerepet tölt be. Elsőrendű feladat ennek *maximális helyettesítése* hazai fa nyersanyagból gyártható termékekkel, lombos fűrészáruval, agglomerált lapokkal. Több éves kutatási munkák igazolták, hogy a hazai körülmények között legnagyobb mennyiségben számításba vehető nyár és akác fafajok műszaki tulajdonságai számos területen lehetővé teszik a fenyő eredményes helyettesítését. A lehetőségek számát növeli az agglomerált lapok gyártásának és típusválasztékának bővítése is.

Vastag tűzifában a várható szükséglet a korszerű tüzelőanyagok térhódítása következtében 1980-ig 5—10%-kal csökken. Amennyiben a csökkenés nagyobb mérvű, akkor értékesítési nehézségek jelentkeznek, melynek megelőzésére vagy az egyébként is veszteséges cser és akác fakitermelést kell időszakosan csökkenteni, vagy kimondottan exportra történő termelés céljából további kb. 60 ezer m³ kemény lombos tűzifa feldolgozására alkalmas farostlemez- vagy forgácsgyár létesítése szükséges.

A külkereskedelmi tevékenység terén továbbra is a fenyőnek belföldi faanyagokkal történő helyettesítését és a *fenyőimport csökkentését*, emellett az eddiginél is *erőteljesebb tőkés exportorientációt* kell gazdaságpolitikánk alapelveinek tekinteni. A szocialista országokkal folytatandó külkereskedelmünk tekintetében a tőkés export révén elérhető árelőny kihasználása céljából — az export-lehetőségektől függően — célszerű a szocialista import-lehetőségeket teljes mértékben kihasználni. A papírfa-export terén az 1972. évit némileg meghaladó volumenekkel számolunk. Hangsúlyozni kell, hogy a tőkés piaci árelőny miatt az alacsonyabb értékű faanyagok papírfaként történő exportja a termelők számára előreláthatólag mindig gazdaságosabb lesz, mint annak belföldi feldolgozása. A papírfa-export fenntartása, sőt annak fokozása a vállalati érdekekkel egybeesik, ezért a farostlemez- és a forgácslapgyártás fejlesztését az exportpapírfa minőségét el nem érő, s nem exportálható kemény lombos tűzifa bázison kell megvalósítani.

A termelés technika fejlesztése

A fagazdaság műszaki fejlesztését az egyes területeken a következő fő célok határozzák meg:

- a fatermesztési tevékenység *racionalizálása*,
- a fahasználat *hatékonyságának* gyors ütemű növelése,
- a fafeldolgozásban a fűrészipari termékek iránt támasztott változott *minőségi igények kielégítése*, a faforgácslap- és farostlemeztermelés további fejlesztése, termékválasztékának bővítése.

A *fatermesztési* tevékenységben az erdőállományok telepítési, felújítási, nevelési és védelmi eljárásait oly módon kell fejleszteni, hogy a termelés technika fejlesztése egyben a gazdaságosság jelentős javítását is eredményezze. Ezen az alapon különösen az alábbi területeken szükséges gyors előrehaladást elérni:

— az erdészeti *nemesítési munka eredményeként* rendelkezésünkre álló fajtákat széleskörűen el kell terjeszteni és biztosítani kell, hogy a legnagyobb termőképességű termőhelyekre a kis hozamú fajták és klónok helyett az új fajták kerüljenek telepítésre;

— a szaporítóanyag-termesztésnek olyan *zárt rendszerét* kell kialakítani, amely biztosítja a nemesítési eredményeknek a termelésben való realizálását;

— a csemetetermelés technikai fejlesztésében tovább kell folytatni a *termelés koncentrálását, az intenzív eljárások* alkalmazását;

— az erdőfelújítás — erdőtelepítés — fásítás területén a *technikai fejlesztés* kerüljön fokozottan előtérbe, a tágabb hálózat, a részleges (tuskózás nélküli) talajelőkészítés, a szezonális munkacsúcsok széthúzása, és az élő munkaerő csökkentése, a vegyszeres talajelőkészítés, növényápolás;

— az erdőnevelési munkának fokozottan *géppel* való végzése;

— az erdővédelmi technika fejlesztésében be kell fejezni a földi védekezés gépsorának kialakítását és ki kell szélesíteni a *helikopteres* permetezések és porozások alkalmazását.

A *fahasználat* területén, annak ellenére, hogy az elmúlt két évtized alatt a termelékenység két és félszeresére emelkedett, magas az élőmunka-ráfordítás, sok a nehéz fizikai munka, alacsony a gépesítettség foka. Döntő változást kell elérni elsősorban a korszerűbb, termelékenyebb *hosszúfás fahasználati munkamódszer* alkalmazásában, de ahol ennek bevezetése még nem érhető el, tovább kell folytatni a műveletek gépesítését is.

Az alsórakodói felkészítés a tapasztalatok szerint — a korszerű megvalósítást feltételezve — a fahasználat eszközigényét jelentős mértékben emeli. Ezért a termelés gazdaságosságát szem előtt tartva gépesített alsó felkészítő-telepek létesítését elsősorban

— meglévő gravitációs központokban,

— legalább évi 40 000 m³ faanyag-felkészítés biztosítottsága esetén,

— már alkalmazott és minősített technológiák, gépsorok adaptálásával, illetve azok továbbfejlesztésével,

— a munkavégzés és irányítás szakmai-személyi feltételeinek biztosításával szabad előíranyozni.

Az *erdőfeltárás* területén a fatermesztés és a fahasználat technikai fejlesztése, ezen belül a hosszúfás termelési technológia fokozott mértékű bevezetése és a nagyobb raksúlyú szállítóeszközök alkalmazása, továbbá az erdők társadalmi funkcióinak kielégítése határozzák meg a további fejlesztés irányát, amely

— az erdei úthálózat bővítésében,

— a meglévő erdei utak egy részének a korszerűsítésében,

— az útfenntartás hatékonyságának növelésében,

— a turista személyforgalmat lebonyolító egyes erdei vasútvonalak korszerűsítésében,

— a felső és alsó felkészítő telepek kiépítésében és

— a fafeldolgozó üzemek rönk- és áruterének korszerűsítésében jelölhető meg.

A feladatok ellátásához szükséges gépek beszerzése az elmúlt időszakban az erdészet területén krónikus problémát jelentett nemcsak hazánkban, de csaknem valamennyi szocialista államban. A gépgyártás a kis szériák iránt általában nem mutatott érdeklődést, a beszerzés lehetőségei — kismértékben a technika fejlődése miatt is — évről évre változtak. E helyzeten az ellátás köz-

pontosítása, kevés számú — de vizsgált és jó — típus beszerzése, ezen típusok beszerzésének központi támogatása, a szerviz, alkatrészellátás és gépkezelő-képzés átfogó megoldása segít. A géprendszerek meghatározásában, a beszerzésre kerülő típusok kijelölésében fel kell használni a szocialista országokkal való együttműködésnek most kialakuló lehetőségeit. A tervidőszak végéig el kell érni, hogy a *gépállomány döntő részét a fahasználat területén is az egyeztetett géprendszerben szereplő gépek képezzék.*

A fejlett technika gazdaságos alkalmazásának alapvető feltétele a hozzáértő szakemberek képzésének a megoldása. Ebben a vonatkozásban a szabályozott módon történő szakmunkásképzés mellett minden jelentős alaptípus kezelőinek szervezett — rövidebb időtartamú — gyakorlati képzéséről gondoskodni kell a fejlett erdészeti technikával rendelkező országok tapasztalatai alapján (daru, csőrő stb.).

A *fafeldolgozás* fejlesztésében a fűrészipar korszerűsítése, termeléstechnikai színvonalának emelése, s ennek révén a gyártmányszerkezet igényeknek megfelelő módosítása az egyik fő cél. A megoldást sürgetik és halaszthatatlanná teszik a következők:

- a hengeres fát feldolgozó üzemek zöme nem alkalmas a változott piaci igényeknek megfelelő színvonalú fűrészipari termék előállítására,

- az új, korszerű alapgépek teljesítőképességének kihasználása, az anyagmozgatás gépesítése, a korszerűbb termelésszervezés és továbbfeldolgozás megvalósítása sürgetően követeli a feldolgozó-kapacitások ésszerű koncentrálását,

- a jelenlegi termelési technika fenntartása esetén a lombos anyagok fűrészipari feldolgozásának jövedelmezősége egyáltalán nem, vagy csak igen alacsony szinten biztosítható.

A termelés gazdaságossági szempontjai ugyanakkor megkövetelik, hogy

- a hagyományos rönkminőséget el nem érő, alacsonyabb értékű erdőgazdasági választékokat továbbra is bevonjuk az ipari feldolgozásba,

- a termékek készülségi fokát emeljük a továbbfeldolgozó bútór- és építőipari igényeknek, valamint az export-követelményeknek megfelelően,

- tovább törekedjünk az ipari fahulladékok hasznosítására.

E célok megvalósításához az eddiginél korszerűbb technológiák, technikai eszközök, s a termelés-szervezésnek a javítása szükséges. A fejlődésnek gátja, hogy a meglévő kapacitások jelentős része szétaprózott kisüzemekben van. Hiányoznak a gépesítés, a termékek készülségi fokának emeléséhez szükséges technikai eszközök gazdaságos megteremtésének, és sok helyen a termelés megfelelő szakmai irányításának a feltételei.

A termelést a faanyag-gravitáció figyelembevételével kijelölt mintegy 40—50 — zömmel meglévő — telephelyen kell összevonni úgy, hogy az éves teljesítmény az alapgépek teljes kétműszakos kihasználását tegye lehetővé. E fejlesztés révén a kapacitás mintegy 80%-át a tervidőszak folyamán beállított korszerű, az igényeknek megfelelő méretpontos vágást biztosító új alapgépek fogják képezni.

Az — elsősorban lombosfa-termékek — piaci elhelyezése követelményként támasztja a nyers szelvényáru jelentős részének természetes, illetve mesterséges *szárítását* és *továbbmegmunkálását*, részben kész méretek kialakítása céljából, részben a meglévő felületképzés biztosítására. Bútoripari, építési célú és export célú fatermékek gyártásának megvalósításához az igények figyelembevételével mintegy 250 000 m³ szelvényáru szárítását biztosító új kapacitás létrehozása szükséges.

A szárított szelvényáru feldolgozását bútoralkatrész és padlóburkolás céljára asztalosipari jellegű vertikális üzemrészekben kell létrehozni. A termelésszer-

kezet javítása, valamint az értékesíthetőség és a gazdaságosság céljából a fűrészipari felvágás során nyert *szelvényáru 30—40%-ának ilyen módon történő továbbfeldolgozásához* kell e feltételeket megteremteni.

A fűrészipar rekonstrukciója mellett a másik fő cél a *faforgácslap és farostlemez-gyártás dinamikus fejlesztése*. A fejlesztés révén teljes mértékben ipari hasznosításra kerülhet a fenyő és lágylombos rostfa és vágástéri, illetve ipari hulladékmennyiség, valamint a keménylombos tűzifa felszabaduló mennyisége.

A *réteglemez gyártás-fogyasztás* színvonala várhatóan nem változik. A *furnérgyártás* terén az alapvető problémát az alapanyagellátási helyzet változása jelenti. A növekvő furnérigény mellett az egzóta alapanyagellátás csökkenése következik be. A méretileg és minőségileg eltérő hazai alapanyagok növekvő felhasználása többletkapacitás létesítését igényelheti.

A fejlesztés feltételei

A fagazdaság fejlesztése terén az V. ötéves tervidőszak folyamán nagyarányú lemaradást kell felszámolni, mind az erdőgazdálkodásban, mind a faiparban rendkívüli mértékben elhasználódott állóeszközök majdnem teljes cseréjét, ezenkívül nagyarányú fejlesztést kell megvalósítani.

Az erdőgazdálkodás terén

— a racionális földhasználattal összefüggésben szükségessé váló 85 ezer hektár erdőtelepítés és fásítás, s a gazdaságtalan erdők felújítása összesen kb. 3 milliárd Ft beruházási igényt támaszt;

— a parkerdőgazdálkodás fejlesztéséhez a IV. ötéves tervidőszak folyamán várható 180 millió Ft-tal szemben legalább 400 millió Ft beruházás szükséges;

— a fakitermelés és az erdőművelés terén jelentkező feladatok végrehajtása szükségessé teszi az erdőgazdaságok gépparkjának teljes lecserélését, s az eddigig legalább 60—80%-kal meghaladó erdőfeltárás megvalósítását; ezért az erdőgazdálkodás műszaki fejlesztése együttesen legalább 3 milliárd Ft beruházást igényel.

A fafeldolgozás terén

— a fűrészipari rekonstrukciók megvalósítása legalább 1 milliárd Ft;

— a forgácslapgyártás rekonstrukciója és kapacitásának kb. 120 ezer m³-rel történő bővítése mintegy 800 millió Ft;

— a farostlemezgyártás rekonstrukciója és kapacitásának összességében kb. 80 ezer m³-rel történő bővítése mintegy 1 milliárd Ft;

— a farostlemezek és forgácslapok felületkezelésének fejlesztése összességében kb. 300 millió Ft.

A fagazdaság fejlesztési forrásai — a jelenlegi árak és szabályozók mellett — a nélkülözhetetlen beruházások, s a termelésfejlesztés (kb. 800 millió Ft) fedezetét csak mintegy 40—50%-ban teszik lehetővé. Ezért a korábbi időszakokban bekövetkezett nagyarányú lemaradásra való tekintettel a közgazdasági szabályozók módosításával és az állami támogatások körének kiterjesztésével kell majd megteremteni a nélkülözhetetlen beruházások forrásfedezetét.

*

Mondanivalóim ez alkalommal főleg az erdők termelési funkciójára vonatkoztak. A környezetvédelmi és a szociális-üdülésiiek változatlanul előtérben vannak, de ezekről mostanában több ízben is részletesen beszéltünk.